

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Colomer, núm. 24.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

AVIS

CENTRE CATALÁ DE SABADELL

Aquesta Associació crida á tots sos socis á la reunió general extraordinaria que pera discutir y aprobar las reformas introduhidas en los Estatuts, tindrà lloch avuy diumenje á las 3 en punt de la tarde en lo nou edifici.—P. A. del C. G.—Lo Secretari, *Joan Capmany*.

UN LLIBRE IMPORTANT

Tal es lo que ab lo titol de *Introducción al estudio de la cuestión monetaria* acaba de publicar nostre distingit compatrici y entés economista don Eudalt Viver.

Ni ha prou ab lo transcrit titol de l'obra pera compendrer l'oportunitat de la meteixa en los actuals crítichs moments, verdaderament de prova pera 'l comers espanyol en general, ressentit vivament en lo relatiu á sas transaccions ab los extrangers, per rahó dels cambis.

L'interés que desperta, creix ab la lectura de l'obra, que sens fatiga per lo llegidor reporta á aquest en forma amena y sencilla lo coneixement d'una de las mes difícils, á la vegada que prácticas, materias de la ciencia económica, ó siga la relativa á la moneda.

Les preliminars sobre utilitat, valor y demés en que 's basa la ciencia económica, com així mateix lo resto de l'obra, son tractats

ab claretat, y en llenguatge castís, propi y natural, sens afectació de cap mena.

Prompte deixa entreveure l' autor, lo noble objecte que l' impulsa; y en efecte, sas demostracions y sos brillants períodes en los que s' hi veu l' home independent y recte sens rastreijarse per esperit polítich de cap classe, venen á evidenciar que no persegueix altre fi que escudrinyar y dar á entendre lo que baix lo punt de vista monetari es mes convenient per un pays; quins sistemas, quinas prácticas y quinas lleislacions son, las qu' enriqueixen á un pays y quinas l' arruinan.

Y en realitat ho demostra ab abundancia de datos, ab opinions dels mes coneguts economistas, com aixis mateix ab sas propias, fent á tal fi un extens estudi de la moneda y dels cambis artificials qu' ha provocat desde 'ls temps mes llunyants fins los moderns, en los quals últims se deté per arrancar de lo mes profont y presentarlos á la llum del dia y al alcans de sos llegidors, los secrets económichs y económichs-polítichs que pertorban las nacions ó las fan marxar prósperas; sens refugir ans al contrari, afrontant ab valentia y coratge, las conseqüencias que á via d' utilitat ó perjudici obté lo comers en general y los particulars tots, y sens espantarse en proposar solucions y en aludir las nacions que com Inglaterra caminan al cap de la civilisació per son bon tino y recomenables prácticas y tendencias en lo que á moneda 's refereix.

La nota que á nostre entendre fa mes recomenable l' obra que 'ns ocupa, es com hem indicat avans, l' independència en que 's mou en ella son autor, sens deturarse al flagelar fortament á un partit polítich quan obra ab desacert com en dispensarli sos aplausos quan ab fets acertats procura lo bé de la nació.

En una paraula; se tracta d' un llibre que per sas bonas ensenyan-sas, se fá digne de l' admiració de tothom. Es donchs inútil consignar la nostra mes franca recomenació que de l' importantíssim llibre que 'ns ocupa fem als nostres constants llegidors.

Sols nos resta per nostra part, felicitar de veras al senyor Viver que fentse éll gran per lo camí qu' ha empres, fa també gran á nostra benvolguda Sabadell.

DISCURS

LLEGIT PER LO PRESIDENT DE LA «LLIGA DE CATALUNYA» DON JOAN PERMANYER, EN LA SESSIÓ INAUGURAL DEL PRESENT ANY.

La experiencia es la mare de la ciencia; y la experiencia ab sas lliçons pràcticas ensenya cada dia als que no li giran la cara, que 'ls principis contingents, base fonamental de las aspiracions d' aquesta Associació, no sols exerceixen sa influencia en los grans poblemas socials, sino que là exerceixen en totas las manifestacions de la vida humana. Totas, fins las que per sas analogías subjectivas y objectivas arriban á confondre's, presentan variants y diferencias, que no permeten que sas respectivas necessitats sian ab lo mateix tractament satisfetas.

Dich aixó, perquè fa poch ménos d' un any, en altra solemnitat semblant, debent jo també portar la veu dels allí congregats, en mon interior me condolia de no poderla revestir de las galas que á dolls soleu vessar vosaltres en tals casos, y avuy no sols no me 'n condolch sino que m' apar que mon llenguatge, aspre y aixut, escau millor al present acte. Es que per més que catalanas sian ab duas diadas y 'ls que més ó ménos directament hi prenem part siém los mateixos y sia igual la essencia d' una y altra, son diferents los accidents, y debém, mal que 'ns pesi, acomodarnos á las circunstancias. Allí amagant nostras penas hi aném á donar espargiment al cor que viu d' esperansas, aquí hi venim á remourer la vida pràctica. Allí hi aném á refrescar l' esperit, aquí hi venim á buscar la realitat, y la realitat, tema forsós en aquesta diada, dels que hem merescut fins ara y mereixerán en avant vostra confiança, vol fórmulas concretas y precisas que difícilment se vesteixen de brillant ropatge.

He dit, senyors, que venim cada any aquí en semblant diada, á buscar la realitat, preguntantnos á quin punt som de nostra tasca: hi venim ab fé, ab decissió, ab constancia, pero sense impacientarnos. Precisament de tots los que 's preocupan ó aparentan preocuparse del be de la Pàtria, nosaltres som los únichs que podém passar aquesta especie de balans sense que may la rojó 'ns puji á la cara. Tots los demés, aixís los que estan afiliats als partits radicals, que encara sustentan principis, com los que tenen puesto pres en los partits mitjos, que han entés que, per medrar, de principis no se 'n necessitan, ó viuhén del país ó esperan lo triomf de fetxa próxima, y s' pot sospitar que hi prenguin part per copdicia ó per superbia; nosaltres, per lo contrari, contemplant los aconteixements ab mirada serena veyém com avansa 'l dia de la regeneració y procurem obrir-li pas, no ignorant que arribará en época llunyana, quan la major part, sobre tot los que caminém ja costa avall per lo camí de la vida haurém donat compte á Deu de nostres actes. Hem sembrat llevar y conreuhém

la terra sabent que del fruyt han d' aprofitarsen altres. Quina penyora més segura de llealtat pot presentarse?

Lo dia de la regeneració que esperém, he dit, vindrá en época llunyana; llunyana, si, dintre de la vida individual, pero próxima, més próxima de lo que generalment se creu, dintre de la vida dels pobles, y avuy, senyors, no cal dubtarho.

L' arbre del parlamentarisme, que en época conturbada mans estranyas implantaren en nostra terra, mústich, corsecat, caurá 'l dia que 's remogui la tempesta mes lleugera.

En cambi l' arbre secular de las llibertats pátrias en mala hora tallat ha rebrotat com tots aquells que tenen fondas arrels y poderosa sava. Lo reboll, petita mata, podia passar al principi desaperebut; quan prengué més vol oferia un conjunt confós é informe del que podia desconfiarse, ara que 'l reboll s' ha podat y se 'n ha tret lo ramatje inútil y tota la fullaraca, ningú pot ja enganyarshi, y á la vista de tothom queda 'l plansó tendre, sapat y ufanós, que nodrintse ab la mateixa sava del arbre tallat, s' oreja en l' éter de vida de las edats modernas.

Avuy los que sentím anyoransa de las antigüas llibertats catalanas, junt ab l' amor dels progressos de la civilisació del temps que corra, hem dit lo que volém, y ja ningú 'ns por tatxar de visionaris. Ja ningú 'ns pot acusar del crim de lesa pátria. Sense sentimentals demostracions de germanó, tant mes ridículas quan son menos sentidas, ratificant la unitat nacional hem dit que desitjám no la divisió sino 'l reconeixement de nostra personalitat mitjansant la reconstitució d' Espanya.

Avuy tothom sab quinas son las limitacions que en aras de la unió han d' imposarse, segons nosaltres, en llur soberanía las regions que havent format estats independents y autónoms, constituheixen la nació espanyola.

Avuy, al reivindicar lo govern de casa nostra, ja no se 'ns pot motejar d' amichs d' antigüallas, perque ben clar hem dit que si volém que 's mantingui 'l temperament expansiu de nostra legislació passada, ha d, ésser reformant, pera posarlas d' acort ab las novas necessitats, las sábias disposicions que conté respecte dels drets y llibertats dels ciutadans.

Fins coneixedors de lo molt que en aquest temps s' ha debilitat lo sentiment monárquich y ohint la veu mes autorisada de la terra, no hem tingut reparo en dir que la forma de govern no altera nostre programa.

Avuy, al dir que per rahons d' estricta justicia, de dignitat y de conveniencia, volém que la llengua catalana sia la única que ab caràcter oficial puga usarse á Catalunya, que sols los catalans pugan desempenyar aquí càrrechs públichs, que Catalunya sia la única soberana de son govern interior y, com á tal, dicti lliurement sas lleys, que per lo mateix que han d' ésser pera satisfer necessitats que ella sent, ella sola pot apreciar ab coneixement de causa, estableixi y recaudi y distribuheixi 'ls im-

postos que si ella ha de pagar per ella tan sols ser mesurats podrán; difundeixi la ensenyansa y administre la justicia; en una paraula, al dir que volém que tingui y exerceixi totas las atribucions inherents á la soberania, ben clar hem dit lo modo com han d' exercirse.

Tothom pot saber que dels actuals procediments electorals, font de corrupció del sistema parlamentari, ni volém que 'n quedi rastre.

Las aspiracions del pais se reflectan segons sian los elements de vida y ab los tons variats que 'ls diversifiquen; y en aquest concepte, base del sufragi han de ser los caps de casa, agrupats en classes, fundadas en lo treball manual, en las carreras professionals y en la propietat, industria y comers, mitjansant la corresponent organisació gremial en lo que possible sia.

Ningú pot ignorar que apart d' aquelles condicions que son comunes á tots los països en lo que 's refereix á la administració de justicia, conseqüents sempre ab nostres principis, enteném que s' han d' organitzar jurisdiccions especials com la d' industria y de comers; y que igualment per lo que respecta á la ensenyansa no sols deurá assentar-se la base de dividir y especialisar las carreras, sino que deurán establirse escoles practicas d' agricultura, d' arts y oficis y de comers, segons siga 'l caràcter, de las comarcas.

Y ningú pot desconèixer, tampoch, que de la mateixa manera y per las mateixas rahons que volém lo autonomia de la regió, ha de reconèixer á la comarca natural la major latitut possible d' atribucions pera 'l govern de sos interessos y satisfacció de sas necessitats, concedint-se igualment al Municipi totas las que necessita pera 'l cuydado dels interessos que li son exclusius y propis.

Avuy la bandera está desplegada, porque, senyors, no hi ve tothom á aixaplagarshi?

La gran massa del poble está d' acort ab nosaltres, pero desconfia. Comprén que 'ls principis que sustentém son los únics que poden salvar lo pais, li sembla imposible que ningú tan sols dubti de que lo natural, lo lògich y lo just sia que en catalá 's parli, que nosaltres los catalans fem lleys que nosaltres cuydém d' aplicarlas, pero escarmentada, recelosa y sobre tot desorientada, parla en castellá y acull las lleys que li imposa qui no coneix sas costúms ni sas necessitats y acata 'ls fallos que dicta qui desconèix per complert son modo d' ésser, y 's somet á tota classe de sacrificis y 's subjécta á novas humiliacions cada dia mes irritants, avans que llensarse per un camí que considera d' aventuras.

Se li ha dit tant y de tan diferentas maneres que son passat está renyit ab los avenços de la civilisació moderna y ab los progressos de la Ciencia, que fins tem fer un paper ridicul al pensarhi.

De tart en tart, quan ve una nova imposició, d' aquelles que apart no

poderse aguantar, gira 'ls ulls envers nosaltres, pero desvanescut y sufert lo mal, cau altra volta en sa indiferencia apática.

Móurerla sería imposible y ab sa simpatia hem de contentarnos.

¡Los elements actius de la politica! Aquets son nostres contraris, aquets son los elements naturals é irreconciliables de nostra causa.

Nosaltres los combatém ab vigor y fermesa, natural y llógich es que ells nos fassin una guerra implacable.

Si la lluyta fos al ménos ab bonas armas! Mes no es aixís, y ó procuran fer lo buyt al voltant nostre, ó esgrimeixen la deslleal arma del ridicul, ó tractan de ferirnos ab la encara més traydora de la falsetat y de la calumnia.

Aquets elements, ab tot y ésser la poderosa barrera que se 'ns oposa, serán vensuts per la forsa irresistible de nostres principis, y no es ara sino més endevant que 'ls hem de temer. Quan s' acosti 'l dia de la victoria s' agruparán en torn nostre, y fingint un entusiasme que no senten y obrant ab son acostumat cinisme procurarán ser los primers d' aprofitarsen.

Aquets elements volguemlos are y sempre per enemichs; y, jovent que m' escolteu, estéu alerta, perque de no sabérvosen guardar ells han de malmetrer nostra causa.

Fins aquells que tal volta ab més enlayrat criteri rendeixen ja ara mostrars de respecte als principis regionals, constituheixen un perill que ha d' evitarse.

Avuy per avuy, de las esferas mateixas del govern acaba de sortir un document que si havia d' apreciarse per lo qué d' éll n' ha dit la prempsa ó per las noticias que ab més celeritat que exactitut ne trasmeté 'l telégrafo, deuríam creurer que es un gran pas envers los horisons ahont nos dirigim nosaltres, y no obstant nos en aparta.

Son autor, home politich de verdader mérit; castellá de bona mena, veu lo mal, ovira 'ls remeys, pero deixantse portar per las abstraccions especulativas que tan be s' avenen ab las condiciones de sa rassa, vol disposar dels homes, dels pobles y de las comarcas, arreglantlos, agrupantlos y distribuhintlos, no tal com son, sino com á sa imaginació exhuberant é idealista li plau que deurían ésser.

La exposició de motius del projecte de ley á que 'm refereixo, verdaader joch de paraulas, no amaga pas la marca de fábrica, y desde 'l principal al fi, un garbuig d' ideas incoherents deixa veure que s' ha sacrificat lo pensament á la cultura y armonía del llenguatge.

Son autor que vivint y respirant dins d' un sistema sent platónicas aficions per un altre, en lo que per son temperament may podrá encarnarshi, se proposa empeltar en l' arbre del parlamentarisme un tany del que conresém nosaltres, com si en sas arrels podridas y sa corsecada soca pogués llevarhi.

¡Ah senyors! Quina confusió d' ideas, quin desconeixement de la na-

turalesa dels municipis, del caràcter de las provincias y de la vida de las regions!

No hi ha més que llegir los dos ó tres primers fulls: en ells se diu tal com sona, que ha de convertirse 'l municipi en escola pràctica de la vida pública; y aquesta singular idea ab la riquesa de paraulas de la llengua castellana 's glosa y 's parafraseja moltes vegades.

Lo municipi, senyors, escola pràctica! Lo municipi, lo baluart de las llibertats de tots los pobles, l' arca santa dels més sagrats interessos, lo consell dels antichs prohoms, ahont sols deuen sentir'shi 'ls prudents dictats de la rahó y de la experiència, convertit en lloch d' aprenentatge.

Esgarrifa de pensarhi y aixó sols s' acut als que creuen que governar es fer discursos; ells sols poden en sério proposar que 's converteixi 'l municipi en escola pràctica, ahont los joves hi trenquin lo tel de la llengua, establintne (encara que no ho diguin) per medi d' una successiva gradació altres de superiors en las provincias y en las regions ahont puguin perfeccionarshi, y entrar en plena possessió d' aquellas grans dots que requereix la carrera parlamentaria.

Lo sistema artifiçios que enclou 'l projecte, de regional no 'n té més que l' us d' aquesta paraula, y en ell la regió no es més que una nova roda colocada dintre de la màquina actual per millor poder trasmetrer la acció del centre á las parts en que arbitrariament se troba fraccionada Espanya.

Desde 'l centre, ab tantas provincias com ara hi ha, es massa gros lo feix de riendas que han d' aguantar los que governan, y bifurcantlas per medi de las regions, ab menos brancas podrán tenirse aquellas igualment fermadas. En un mot: Un perfeccionament del centralisme.

No es aixó lo que volém nosaltres, y sense deixarnos enganyar per la habilitat en la manera de presentar-lo, hem de combátrel en tots los terrenos fids á extirparlo.

Lo centralisme es la gran tènica dels Estats moderns; lo verm del cos humá que vulgarment anomeném lo solitari. Com lo solitari s' exten per tot l' organisme y devora y consúm los elements de nutrició ab que aquell deuria mantenirse. May ne te prou, com més se n' hi dona més creix y aniquila més y més lo ser que 'l porta en las entranyas. No hi val rómprel, ni escursarlo, ni mutilarlo, porque torna al instant á referse y á desenrotllarse, seguint sa obra destructora. No hi ha més que un medi: arrencarli 'l cap, y 'l cap ó sia 'l centre es lo que hem de tréurerli ab la forsa de nostres principis.

Aquets, com he dit al comensament, de tothom son coneguts: fa poch dias á Manresa 'ls definirem y nombrarem sellats ab lo vot unánim dels representants de totas las comarcas de Catalunya; y 'ls capitols que 'ls

contenen es una important partida de beneficis que presenta aquest any lo balans del Catalanisme.

Las francas encaixadas ab que 'ns despedirem son fermansa segura de que no faltarem l' any que ve al lloch de la cita.

Aquest any, ab definicions breus, claras y precisas, hem dit lo que volém; l' any que ve tractarem de com hem de posarho en práctica.

La Unió Catalanista ha nascut per sa elecció expontánea; brotá la primera associació regional y prompte n' apareguéren d' altrás. Per una lley d' atracció irresistible s' han unit; aquesta, senyors, aquesta es l' unitat de la Pátria.

LA CAMBRA DE COMERS DE SABADELL

EXCM. SR.

Consultats aquesta Cambra de Comers y Gremi de Fabricants referent al régimen que pugui afavorir nostras relaciones ab Fransa á que 's refereix la circular de V. E. de 24 Mars últim, hem acordat informar lo següent:

Que donadas las poderosas corrents proteccionistas que arrastran la opinió pública en la nació vehina, es de temer subsisteixin las dificultats que s' oposaren al conveni de reciprocitat proposat al Govern francés per lo de S. M., interin negociavan abdós Govers un tractat de comers definitiu.

A savlar aquestas dificultats, sens que produheixin lessions en los interessos generals del pays, se dirigeixen los esforços del Govern y pera conseguirho tracta d' inspirarse en la opinió de las Cambras de Comers.

Procedir tan prudent honra en gran manera al Govern de S. M. y manté en los fabricants representats per aquets centres la riallera esperansa de que seguirá ab fermesa los nous rumbos que ha emprés, en demanda d' un major y més armónich desenrotllo de las forsas generadoras de la riquesa nacional.

Molt patriótic es lo desitj que manifesta de mantenir en lo possible nostra exportació á Fransa y lloables los esforços que ha vingut fent ab lo fi d' evitar antagonismes que podrian fer mal-bé nostras relaciones ab un poble ab lo qual nos lligan interessos mereixedors de tot respecte.

Aquesta política conciliadora y á la vegada enérgica deu mantenirla en lo curs de las negociacions successivas y d' ella brotarán á no dubtarho las solucions convenientes á abdós pobles.

L' experiencia, si bé incompleta, sobradament significativa feta en los dos mesos transcorreguts de nostre régimen arancelari, posa de manifest quan iufundadas eran certas alarmas de las que may han participat aquestas Corporacions, ans bé han procurat dissiparlas en varis de sos anteriors informes.

La nova era económica que ha tingut lo bon acort d' iniciar l' actual Govern ha demostrat en efecte que en lo present litigi arancelari nostra situació respecte de Fransa no era tan precaria com certs esperits porruchs sospitaban y ha demostrat també que nostra exportació de vins á n' aquell pays no sufrirá la merma que alguns temían.

Una volta més insistim en que la elevació del dret arancelari no pot

respondrer al desitj d' excluir nostres vins del mercat francès, qual consum sobrepuja á 'ls rendiments de la propia cullita.

Per altra part si 'ls viticultors francesos se proposessin tancar la frontera á 'ls vins estrangers se crearian ab ell un enemich més temible dintre de sa propia casa y aquest seria 'l ví artificial qual fabricació creixeria y qual competencia havia de perjudicarlos doblement.

Creuhen aquestas Corporacions que l' augment de la tarifa arancelaria respon al desitj ó més bé á la necessitat de la que sent l' agricultura francesa, agobiada ab nous gastos de cultiu; de que millorin los preus de sos vins, deprimits avuy, no tant per la cuantiosa exportació espanyola quant per los baixos preus que han regit en nostre mercat.

Y que l' augment de drets no será obstacle á que segueixi la corrent d' exportació més ó menos voluminosa, segons sian los resultats de la cullita en Fransa, nos ho duhen, apart lo ocorregut en los dos últims mesos, los datos d' exportació d' anys anteriors. Basta veurer, en efecte, qu' en l' any 82 varem exportar tant ví com en lo 89 essent 30 per 100 més car en la primera fetxa.

No seria bona política la que s' oposés á l' aspiració dels viticultors francesos, que sobre ser justa l' abona l' interès nacional; aspiració que per altre part cap perjudici nos ocasiona.

Las negociacions que segueix nostre Govern no han de proposarse, donchs, obtenir á tota costa la rebaixa del dret mínim, sinó 'l regoneixement dels 12 graus d' alcoholisació natural de nostres vins. Y aquest regoneixement deu tractar d' acabar lo no tant perque impliqui una bonificació del dret, com pera evitar las complicacions á que podria donar lloch l' afirmació oficial de ser inferior al pes citat, la graduació mitja natural de nostres caldos.

Per lo demás interessa molt no perdre de vista los resultats produhits per lo sistema arancelari basat en los tractats de comers á que ha posat terme 'l nou Arancel; donchs si bé es cert que promogué l' exportació de nostres vins, no ho es menos que á ell se deu la disminució del cultiu de cereals, fent necessarias las grans importacions de blat y blat de moro que apareixen las Balansas comercials d' aquets últims deu anys; que ha mermat considerablement nostres remats y ha fet casi desapareixer la producció del canem y la de seda que tanta extensió han cobrat en Italia y en Hungria, y ha impedit, per fi, arrelar ó sisquera pendrer l' increment degut á la fabricació d' alcohols.

Bo será que 's fixi nostre Govern en aquestos resultats qu' explican perque mal grat d' aquesta exportació tan considerable que semblava destinada á enriquir ab nostres agricultors, al pays en general, son unànims los planys d' aquells á jutjar per los datos y conclusions de l' informació Agraria de 1887 molt justificats. Digaho sinó la creixent emigració de nostres camps y lo petit salari de nostra má d' obra, deficient en totas parts, excepció feta de contadas comarcas y de provincias com las de Barcelona y Vizcaya, ahont radican nostras grans industrias.

Y lo pitjor es que aquesta situació no ha millorat de 1887 ensá, ni creyém que haigi guanyat molt nostra agricultura en lo gran atrás denunciat en la Informació mentada respecte de varis cultius, ans al contrari, la crísis subsisteix, segons declaració recient d' un de nostres mes intel·ligents y caracterisats agricultors, donchs no solament, segons afirma, ca-

reixen aquestos de capital pera fundar, á imitació de lo que han fet comerciants é industrials, lo crèdit agrícola que 'ls hi es tan necessari, pero ni sisquera comptan ab recursos suficients que 'ls hi permetin guardar sos vins pera vendrerlos una volta criats.

Aquestos fets proban á judici d' aquestas Corporacions que no seria beneficiós supeditar nostre règimen aranzelari al fi únich de la exportació de vins, donchs apart los mals resultats que á los mateixos agricultors ha produhit l' ensaig qu' hem fet d' aquesta teoria, oposantse per varis modos á la varietat de cultius y al perfeccionament de gran número d' ells, ha impedit que las industrias se desarrollessin com convenia als interessos generals y en relació de la válua del consum interior.

D' aquí també que las importacions crescudas de productes agrícolas y manufacturats no sols hagin privat á nostres obrers y al pays del valor de la má d' obra, sinó que hagin contribuït en gran manera á nostra desmonetisació y á envilir á causa del desequilibri monetari per ella produhit lo preu de nostres valors y juntament lo de la propietat en general.

Per xó, segons hem dit avans, es digne d' alabansa 'l procedir seguit per lo Govern de S. M. en las negociacions que dona compte en lo llibre roig, ab lo qual ha demostrat los fins de protecció armónica de tots los interessos que patrióticament persegueix.

Per fortuna si l' interés per part de Fransa está en permetrer la entrada dels vins estrangers destinats á suplir los déficits que resultin de las cullitas propias, está lo d' Espanya en admeter las manufacturas y demás productos francesos en condiciones que no s' oposin á son renaixement industrial y agrícola; interessos abdós que poden conciliar-se bonament en lo terreno de mútuas pero prudentes concessions en las respectivas tarifas mínimas, segons tinguerm l' honra d' indicar á V. E. en nostre Informe de 12 Janer últim.

La equitat y la conveniencia aconsellan á Espanya comprar ab preferencia en Fransa los productos y manufacturas de que careix ó no li es dat produhir, per esser Fransa 'l millor y més important de sos mercats q' exportació.

Y si ella nos compra sens perjudici de sa producció las mercaderias que necessita, també sens perjudici de las actuals industrias ó del plantejament de las que puguin fàcilment desenrotllarse en Espanya debem dirigir al mercat francès las corrents de nostre consum.

Aquest es lo principi de la verdadera reciprocitat que ha d' informar en lo sucessiu nostra política económica y en particular nostre règimen comercial ab Fransa, del qual han de resultarnos beneficis positius iguals als que obtenen tots aquells pobles que ho practican, donchs lluny de disminuir aquest principi la importancia de sas transaccions mercantils las aumenta y multiplica.

Al traslladar á V. E. las opinions d' aquesta Cambra y Gremi, tenim l' honra de presentarli l' homenatge de nostre respecte y distingida consideració.

Deu guardi á V. E. molts anys.

Sabadell 13 Abril de 1892.—Lo President del Gremi de Fabricants, *Joan Sallarés y Plá*.—Lo president de la Cambra de Comers, *Esteve Serra y Verdaguer*.

Excm. Sr. Ministre d' Estat.

L' IDEAL

POESIA PREMIADA AB LO PRIMER ACCÉSSIT DE LA FLOR NATURAL EN LO "CERTAMEN LITERARI" DE LA "SECCIÓ CATALANISTA" DE LA ASSOCIACIÓ DE CATÓLICS DE SABADELL, CELEBRAT LO DIA 2 D' AGOST DE 1891

Mon amor.

M' estich morint d' anyorament! anyoro
un no sé qué que l' esperit somnia,
un bé lluyá que m' afalaga y crida.
Mes... fanch lo cos, fet de llot y mancat d' ales,
lligat d' aqueixa vida á la cadena
¡com volar á tos brassos, oh ventura!

Com despendrem del mon que me rodeja!
com enlayrarme á tu per ferme digne
de ton esguart de cel y tes besades
¡oh suprem ideal de mos ensoinnis!
Com apagar en mí, de cop y volta
lo rastre de la carn que 'm senyoreja!

Bé prou que te coneix! Prou que te goso
en' aquelles hores en que 'l cos reposa
y 'l esperit en sense fré s' esplaya!
Prou que 't veig y 't coneix! Prou que t' anyoro
quan al ser l' endemá mon cos desperta
y torna l' esperit á sa clausura!

M' estich morint d' anyorament! mon ánima
errant per los espays en nits tranquiles
si n' ha vist de bellor! si n' ha beguda
de celestial y mística ubriaguesa
per sentirse placent dintre del motllo
del cos, del feble cos que l' apresona!

Y visionayre, enamorat, te busco
arreu inútilment en 'quelles hores
en que més m' afexuga 'l cos inútil,
que tu, mon ideal, com una fada
d' els cuentos d' encantats de ma infantesa
sols á la nit, al adormir-m', te 'm mostres.

Y es llavors quan visch, y es sols llavors
quan lliure l' esperit gosa y s' esplaya
en mons mellors y en sentiments més íntims,
y adelerat, rejuvenit, s' ubriaga
de la essencia de tu, la grata essencia
del amor infinit ab que 'm convidas.

Jo t' am, mom ideal: me sento en l' ánima
un buyt immens que tu tan sols omplenas
y fatx la via de lo mon sens asma,
sens conviccions, sens passions, ni afectes,
tot ple de tu tan sols que pera perdrem
una nit, en mos somnis, me besares.

D' allavors, sols per tu visch y sospiro,
y endormiscat mos dies arrossego
per veuret encisera y alegroya
en mitx de la celistia indefinible
en que lo mon s' enterboleix y amaga
al despendres l' esprit de la materia.

Jo t' am, mon ideal: jo t' am, estranya
creació de ma pensa febrosenca,
filla de mon cervell, dea nascuda
del part de ma fecunda fantasía,
encarnació sublim quinta—essenciada,
de tot lo bó, lo bell, lo sant, lo íntim.

Vina á mos brassos donchs: vina, y eterna
voreta meu deixa passar ta vida:
ó fes qu' eterna son mos ulls aeluque
pera volar á tu y héuret per sempre
en l' ample espay en que tu vius y 't trove
mon esperit enamorat les vetlles.

ANTONI LE FONTS Y DE BOTER.

FELICITACIÓ

Los periodistas madrilenys, los *chicos de la prempsa* com los anomena l' ilustre novelista montanyés En Joseph Maria de Pereda, li portavan votada al mestre Guimerá y ha explotat la seva intemperancia y han volgut demostrarli al eminent trágich que pera fer forrolla á Madrit, fins en lo terreno artistich, es precis abdicar de totas las ideas y conviccions, que no s' avingan ab lo seu credo absorvent y centralisador, per enlayradas y nobles que sian.

No ho ha fet aixís Guimerá y li han pagat ab una serie d' articles en los periódichs tots de la Vila y Cort, escrits ab barroera y grollera frasse, ab motiu de l' extreno en lo Teatro Espanyol de sa hermosa tragedia *Judit de Welp*, traduhida al castellá per Enrich Gaspar, lo notable discurs que en defensa del regionalisme y l' autonomia de Catalunya, pronunciá en l' Assamblea de Manresa l' home que, fins sabent lo que forsosament havia de succehir, donada la *hidalgua* de la rassa, no vacilá un moment en fer públicas las sevas conviccions de tota la vida y presentarse ab lo cap alt y la conciencia tranquila y satisfeta—cosa que no podrán fer may los difamadors de *Judit de Welp*, corva l' espinada, de cortesans acostumats, com l' oruga á rastrejarse sempre,—devant de tota Espanya, fins dels que pochs dias mes tart devian sancionar una de sas millors tragedias, segons opinió d' homes tan eminents com En Marcell Menendez Pelayo, en presentarse repetim com á regionalista convensut y batallador constant y decidit en la justa defensa dels drets y llibertats de Catalunya.

Desenganyintse *El Imparcial*, *El Globo*, *El Liberal*, *La Correspondencia*, *El Herald*, *La Ibéria* y tots quants hagin respost á la consigna en tasca tan desayrada, cuberta ab lo repugnant ropatge de la enveja y la venjansa; los homes de casa, acostuman á esser sancers, d' una sola pesa

y no s'avenen may ab lo constant *si ó no* segons 'I *no ó si* de qui 'ls paga; acostumats de naixensa ó per ús d' independència de criteri, obran en conseqüència; per aixó son regionalistas, dictat que á ells los hi vindrá postis, quant la hora sia.

Y que no es llunyana l' hora, res ho prova més que l' exabruete intemperant de la premsa madrilenya que en *Judit de Welp*, no ha jutjat l' obra artística sino l' obra d' un autor regionalista, catalanista, que desde Manresa los hi obri sagnant ferida, no pas closa encare.

Per aixó nosaltres desde las columnas de nostre modest setmanari saludém al eminent poeta trágich D. Angel Guimerá y li enviém la felicitació més entussiasista, ja que si los aplausos d' ahir, en *Mar y Cel*, foren un timbre més de gloria afegit á sa brillant carrera literaria, lo despreci d' avuy en *Judit de Welp*, representa un aplauso á son discurs de Manresa, y un pas més en favor del regionalisme.

NOVAS

Lo Gremi de Fabricants y la Cambra de Comers d' aquesta ciutat, han manifestat telegràficament al Govern de S. M. sa conformitat ab la ley que suprimeix las franquicias de que disfrutan los ferrocarrils pera la introducció de son material.

Tenim noticias que la Societat coral *La Americana*, se proposa donar una serie de vetlladas dedicadas á la memoria del célebre poeta músich En Joseph Auselm Clavé.

Ho celebrém de veras y felicitém als iniciadors de tan patriótica idea.

Los balls celebrats lo passat diumenge, festivitat de Pascuetas, en los salons del "Centro Industrial" y "Atenco Sabadellés," se vegeren plens de numerosa y escullida concurrencia.

Las bandas de *Cassadors de Barcelona* y *Cassadors de Mérida*, encarregadas d' executar lo programa, cumpliren degudament mereixent aplausos de la concurrencia.

Numerós y escullit séquit assistí lo passat diumenge á la professó pera portar Nostre Amo á los malalts y presos. La *Banda de Cassadors de Barcelona* executá ab acert totas las pessas durant lo curs aixís com també en la missa y concert en la plassa de Sant Roch.

En los días de la próxima festivitat de L' Aplech, inaugurarán sas tascas en nostres teatros Principal y Camps de Recreo la companyía dramática del Teatro Romea de Barcelona.

Lo próxim diumenge 1.er de Maig se celebrará en la Iglesia de la Misericordia la festa de Nostra Senyora de la Divina Pastora, ab los cults següents: Per lo matí á las 10 ofici solemne cantat per las Religiosas y Senyoretas alumnas del Colegi. Per la tarde á las 6, se cantarà lo Trisagi Mariano y sermó á cárrech del elocuent orador sagrat Reverent P. Joan Campañá, Escolapi.

En dit día se darà comens al florit mes de María, comensant á las 7 del matí los dias feyners y á las 11 los dias festius.

La companyia que dirigeix lo primer actor D. Antoni Tutau, en lo Teatro de Novetats de Barcelona, ha posat en estudi la tragedia en 3 actes del eminent poeta tràgich D. Angel Guimerá, titulada *L'ànima morta*.

Ha mort en Barcelona lo propietari de la Fàbrica del gas d' aquasta ciutat D. Joseph Mansana y Dorban.

Acompanyém á sa apreciable familia en lo sentiment que 'ls embarga.

Dijous al vespre de l' altre setmana celebrá la patriòtica associació de Barcelona "Lliga de Catalunya" la inaugural del present curs.

Lo Secretari sortint, D. Joaquim Valls y Pallerola, llegí la Memoria reglamentaria, fent ressaltar los actes mes importants de la associació durant le curs finit.

Lo President actual, lo docte catedràtich de la Universitat de Barcelona D. Joan Permanyer y Ayats, doná lectura d' un magnífich discurs que fou calorosament aplaudit per la numerosa concurrencia que assistí al acte. Nos abstenim de resenyarlo, donchs hem preferit publicarlo en altre lloch d' aquest número y donarlo á coneixer íntegro als nostres llegidors.

Acabá lo patriòtich acte ab un eloquent discurs de gracias de D. Antoni Sunyol, que també pensém publicar en lo pròxim número.

Tant prompte se tingué noticia del judici que ha merescut als periòdichs madrilenys la tragedia *Judit de Welp* de D. Angel Guimerá, se li derigí desde Barcelóna lo següent telégrama:

"Angel Guimerá.—Hotel Bristol.—Madrid.—Prempsa madrilenya aludint acte catalanista celebrat Manresa al jutjar la teva magnifica tragedia *Judit de Welp* nos dona clau son fracás y dels móvils en que sol inspirarse. Te felicitém, donchs, y nos felicitém.

Permànyer.—Aulestia.—Moliné.—Padrés.—Freixa.—Augé.—Serra.—Grifell.—Arisó.—Serra.—Céssar.—Pons.—Puig Samper.—Alió.—Rivera.—Sunyol.—Valls.—Galí.—Caro.—Pitxot.—Roger.—Capmany.—Durán.—Martorell.—Casas.—Domenech.—Almirell.—Hita.—Millet.—Vilanova.—Valls y Vicens.—Muntañola.—Rovira.—Durán y Ventosa."

Lo passat dimars comensaren en l' "Ateneo Sabadellés" los exámens dels deixebles concurrents á las classes en lo curs que fineix.

Lo resultat obtingut es altament satisfactori y diu molt en favor dels professors de las classes "Elemental" y de "Comers" confiadas al distingit amich nostre D. Miquel Pach, y las de "Francés" y "Dibuix" que tant dignament dirigeixen los professors senyors Llenas y Salavert.

No podém deixar de fer especial menció de la classe de "Teoria de Teixits" que corre á càrrech del inteligent teòrich D. Pau Alguersuari, quals deixebles han demostrat tenir grans coneixements en tan difícil materia.

Pera una de las festas de la próxima "Aplech", se disposa l' acte de distribució de premis, que com es de suposa revestirá ersecepcional importancia.

Felicitém calorosament á las Juntas Directivas y d' Instrucció del "Ateneo" per sos esforços en benefici de la ensenyansa, fent extensiva nostra felicitació á son digne Presi-

dent D. Antoni Cirera y Campdepadrós, per sa valiosa cooperació á tan lloable empresa.

Actes com lo que 'ns ocupa son per los que voldríam ocuparnos sovint del "Ateneo Sabadellés y com en[lo] present dedicarli nostres desniteressats aplausos.

Hem rebut lo volúm de poesías que ab lo titol de *Vobiscum*; acaba de publicar lo genial poeta D. Apeles Mestres.

Agrahim la deferencia y prometém ocuparnos en detingudament en un dels pròxims números.

Lo coro de Palafrugell ha guanyat lo primer premi en lo certámen de Beziers.

Las poblacions de la provincia que celebrarán sa fira ó festa major durant lo mes de Maig pròxim, son las següents:

Tárrega, Torredembarra, Sant Llorens dels Piteus, Tortosa, Cambrils, Torelló, Copons, Mora de Ebro, Vilaverd, Cabra, Salomó, Perrera, Barbará, Vilella Baixa y Montblanch

Per iniciativa del "Foment Catalanista" secundada per las importants societats "Lliga de Catalunya", "Consistori dels Jochs Florals", "Propapanda Catalanista", y "Centre Excursionista de Catalunya" s' ha dirigit una exposició al Ajuntament de Barcelona, demanant qu' en lo successiu redacti tots los documents oficials en catalá.

Las conclusions de dita exposició son com segueixen:

1.ª Que 'ls bandos de la Alcaldía de Barcelona 's publiquin redactats en llengua catalana.

2.ª Que la rotulació dels carrers s' escrigan en llengua catalana, seguintse, en la designació dels monarcas, la cronología de la Historia de Catalunya.

Ahir vespre devía arribar á Barcelona l' ilustre novelista don Joseph María de Pereda, pera formar part del Consistori dels Jochs Florals que 's celebrarán lo día 8 del corrent Maig y dels quals ne fou elegit Mantenedor.

L' ilustre novelista castellá D. Joseph M.ª de Pereda, ha sigut objecte de grans mostres de simpatía y obsequi en la ciutat de Tarragona, que ha visitat de pas á sa vinguda á Barcelona.

Vegis com ho transcriu lo corresponsal de "La Renaixensa" en aquella ciutat:

"Aquest vespre ha tingut lloch en lo saló principal del Liceo de Tarragona lo banquet ab que diferentas societats han volgut obsequiar al eminent novelista don Joseph María Pereda. La taula adornada ab magnífichs rams de flors oferia un bonich aspecte. Ocupá 'l lloch d' honor exími novelista, tenint á sos costats al president de la corporació y alcalde de Tarragona y al president de la Audiencia y al distingit escriptor catalanista don Narcís Oller. L' apat fou magníficament servit regnant mentres durá la mejor animació. Al despertarse 'l champagne, comensá á brindar lo senyor soler, dirigint calurosos elogis á las obras del senyor Pereda, lo que afirmá que admiran los tarragonins com lo qui més. Terminá saludant afectuosament en nom de Tarragona al gran novelista. Seguidament s' aixecá lo senyor Pereda y ab emocionadas paraulas ramercia als tarragonins per los obsequis que li prodigavan, que 's feya un deber de no oblidarlas may més.

Altres senyors brindaren á continuació, tots ab paraulas entussiasas, especialment en Narcís Oller que ho feu d' una manera digna del seu nom. Finalment torná á aixecarse lo senyor Pereda y més emocionat que avans digué que recollia totas las alabansas que li acabavan de dirigir pera teixirne una corcna que, en proba de sa fonda estimació, oferia á la literatura catalana, dignament allá representada pel distingit literat don Narcís Oller. No cal dir que las explossions d' aplausos se succehiren sense interrupció. Fou una festa que á tothom deixá altament satisfet. L' eximi novelista ha aprofitat aquest dias pera visitar tot lo que de notable conté nostra ciutat. Demá se diu que sortirá cap á la ciutat comtal."

Suposant, donchs, que deu trobarse ja á Barcelona l' eximi novelista Sr. Pereda, desde las columnas de LO CATALANISTA, li donem la més coral benvinguda desitjosos de que li sia grata sa permanencia á Catalunya, que, agrañida, s' enorgulleix d' hostetjar al ilustre novelista castellá, gloria de Espanya.

En la important societat de Barcelona "Foment Catalanista" s' están donant unas notables conferencias encaminadas á explicar y popularisar las bases de la Constitució Regional catalana que 's discuti y aprobá en l' Assamblea celebrada en aquesta ciutat. Fin ara s' han donat tres conferencias havent sigut los conferenciants los senyors D. Sebastiá Farnés, D. Pere Sala y D. Antoni Sunyol.

Lo "Centre Catalá" d' Olot, nos ha fet l' obsequi d' enviarnos lo volúm del Certámen Literari que celebrá pel setembre del any passat. Doném las gracias á dita societat per sa atenció y recomanám als amants de nostra literatura l' esmentat volúm, que conté á mes dels documents del Certámen y composicions premiadas, lo discurs del vis-president del Jurat, D. Narcís Verdager y 'l discurs de gracias.

També desde Manresa s' envia lo següent telégrama:

Angel Guimorá.—Hotel Bristol.—Madrid.—Lo felicitem y 'ns felicitem comportament prempsa madrilenya conseqüencia Assamblea Manresa, éxit *Judit de Welp*.

Pons.—Desveus.—Blanch.—Arañó.—Bosch.—Capella.—Carreras (Ramon).—Miró.—Carbonell.—Espinalt.—Costa.—Gassol.—Giró.—Sociats.—Sañes.—Carreras (Joan)—Bertran.—Serra.—Vallés.—Esparbé.—Carol.—Romaní.—Lluviá.—Pujol.

Aquest telégrama fou contestat com segueix:

Lliga Regional—Manresa—Mes m' enorgulleix derrota *Judit de Welp* que triomf *Mar y Cel*. Agraheixo felicitació. Un abrás als catalanistas de Manresa.—Guimerá.

Avuy á las 3 de la tarde se celebrará en lo nou edifici del "Centre Catalá", reunió generol extraordinaria de socis pera aprobar la reforma dels Estatuts pels quals se regirá la patriótica Associació.

A Sant Pol s' está enderrocant una casa situada en un dels punts mes céntrichs d' aquella vila, en lo qual hi aixecará un nou edifici que servirá exclussivament pera instal·larhi lo "Centre Catalá"

Alguns entussiasas catalanistas de Reus se proposan publicar un periódich, ab lo sol fi de fer propaganda catalanista.

Imprempta y Enquadrernacions de J. Comas, Carrer de Colomer, 24, teléfono n.º 46—SABADELL.